الحجرات سُورة ގެ މާނަ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سُورة الحجرات — އާޔަތުގެ އަދަދު (١٨)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيِ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ ﴿١﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَرۡفَعُوٓاْ أَصۡوَٰتَكُمۡ
فَوۡقَ صَوۡتِ ٱلنَّبِيِّ وَلَا تَجۡهَرُواْ لَهُۥ بِٱلۡقَوۡلِ كَجَهۡرِ بَعۡضِكُمۡ لِبَعۡضٍ أَن تَحۡبَطَ أَعۡمَٰلُكُمۡ وَأَنتُمۡ لَا تَشۡعُرُونَ ﴿٢﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَغُضُّونَ
أَصۡوَٰتَهُمۡ عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱمۡتَحَنَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمۡ لِلتَّقۡوَىٰۚ لَهُم مَّغۡفِرَةٞ وَأَجۡرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾

إجْمَالِي މާނަ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ = އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ! لَا تُقَدِّمُواْ = ކަލޭމެން އިސްވެނުގަންނާށެވެ!
بَيۡنَ يَدَيِ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ = ﷲ އާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާގެ ކުރިފުޅުމަތީގައި وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ = އަދި
ކަލޭމެން ﷲ އަށް ބިރުވެތިވާށެވެ! تَقْوَى ވެރިވާށެވެ. إِنَّ ٱللَّهَ = ހަމަކަށަވަރުން ﷲ އީ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
﴿١﴾ = އައްސަވާ ވޮޑިގެންވާ ދެނެވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ = އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ.
لَا تَرۡفَعُوٓاْ أَصۡوَٰتَكُمۡ = ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ އަޑުތައް ނުއުފުލާށެވެ! فَوۡقَ صَوۡتِ ٱلنَّبِيِّ =
ނަބިއްޔާގެ އަޑުފުޅުގެ މައްޗަށް. وَلَا تَجۡهَرُواْ لَهُۥ = އަދި އެކަލޭގެފާނުންގެ އަރިހުގައި އަޑު ނުއުފުލާށެވެ!
بِٱلۡقَوۡلِ = ބަސްބުނުމުގައި كَجَهۡرِ بَعۡضِكُمۡ = ކަލޭމެން އެއްބަޔަކަށް އަޑުގަދަކުރާގޮތަށް لِبَعۡضٍ
= އަނެއްބަޔަކަށް أَن تَحۡبَطَ أَعۡمَٰلُكُمۡ = ކަލޭމެންގެ ޢަމަލު އަދަބުވެރިކަމެއް بَاطِل ނުވުމަށްޓަކައެވެ (بَاطِلُ
ވާނެތީއެވެ.) وَأَنتُمۡ لَا تَشۡعُرُونَ ﴿٢﴾ = ކަލޭމެންނަށް إ حْسَاس ވެސްނުވެ. إِنَّ ٱلَّذِينَ يَغُضُّونَ
= ހަމަކަށަވަރުން މަޑުމަޑުން أَصۡوَٰتَهُمۡ = އެމީހުންގެ އަޑުތައް عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ = ﷲ ގެ
ރަސޫލާގެ އަރިހުގައި أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ = އެމީހުން އެއީ ٱمۡتَحَنَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمۡ = ﷲ އެމީހުންގެ
ހިތްތައް إمْتِحَانُ ކުރެއްވި މީހުންނެވެ. لِلتَّقۡوَىٰ = تَقْوَى ވެރިވުމަށް لَهُم مَّغۡفِرَةٌ = އެމީހުންނަށް
ކަނޑައެޅިގެން ފާފަ ފުއްސެވުން ހުއްޓެވެ. وَأَجۡرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾ = އަދި ބޮޑުވެގެންވާ ދަރުމައެއް

إجْمَالِي މާނަ

(١) އޭއީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ! الله އާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާގެ ކުރިފުޅުމަތީގައި

ކަލޭމެން އިސްވެނުގަންނާށެވެ! އަދި ކަލޭމެން الله އަށް ބިރުވެތިވާށެވެ تَقْوَى ވެރިވާށެވެ!
ހަމަކަށަވަރުން الله އީ އަޑުއައްސަވާ ވޮޑިގެންވާ ދަންނަވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ.

ދަންނައެވެ. الله އާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާގެ ކުރިފުޅުމަތީގައި ކަލޭމެން އިސްވެނުގަންނާށެވެ!
މިއަންގެވުމުގެ ބަސްފުޅުން މުރާދުކުރެވެނީ رَسُولُ الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وسَلم ފުރިޔާގައި ހުކުމްކުރައްވާފައިނުވާ އަދި
އެކަލޭގެފާނުގެ ކުރިފުޅުމަތީގައި އެއްވެސްކަމެއްގައި އެކަލޭގެފާނަށްވުރެކުރިން އެކަމަކުން ގޮސްކުރިއަރައި،
ގޮތްކުރިއަރުވައިނުލުމެވެ. އަދިއެކަލޭގެފާން ދީނުގައި ޝަރުޢުކުރުން الله ގެއަރިސްތަކާއި އަދި ރަސޫލު صَلَّى الله عَلَيْهِ
وسَلم ގެ ބަސްފުޅާއި خِلاَف އަށް ކަންތައްތަކެއް ނުކުރުމެވެ. އެއީ މުސްލިމުންނަށް އެކަށީގެންވާ ކަމެއްނޫނެވެ.

(٢) އޭއީމާންވެއްޖެ މީހުންނޭވެ. ނަބިއްޔާގެ އަޑުގެ މައްޗަށް ކަލޭމެން އަޑުއުސް ނުކުރާށެވެ! އަދި ކަލޭމެން
އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކާ އަޑުގަދަކޮށްގޮވާހެން އަޑު އުފުލާ ވާހަކަދައްކާގޮތަށް އެކަލޭގެފާނާ އަރިހުގައި އަޑު
ނުއުފުލާށެވެ! އެގޮތަށްކަމުގައިވާނަމަ! އެއީ ކަލޭމެންގެ ހެޔޮއަމަލުތައް ކަލޭމެންނަށް إحْسَاس ވެސްނުވެ بَاطِلُ
ނުވުމަށްޓަކައެވެ.(بَاطِلُ ވެދާނެއެވެ.)

ދަންނައެވެ. މިބަސްފުޅުން ރަސޫލާ އެދުނު އެކަލޭގެފާނުގެ ކުރިފުޅުމަތީގައި އެގޮތަށް އަޑުހަރުކޮށް ވާހަކަދެއްކުމަކީ
ހެޔޮއަމަލުތައް بَاطِلُ ވާނެކަމެވެ. އަދި އަޑުހަރުކޮށް ވާހަކަދެއްކުމުގެ މުރާދަކީ ބައެއްބަޔަކު މިފުރޮއްސި ނަ
محَمَّد ނަ محَمَّد މިހެންގޮތަށް އެކަލޭގެފާނާ مُخَاطَبُ ކުރުމެވެ. އޭގެބަދަލުގައި އިޙްތިރާމާއެކު އެކަލޭގެފާނާ مُخَاطَبُ ކުރަންވާނީ يَا
نَبِيَّ الله ނުވަތަ يَا رَسُولَ الله އެވެ. ދުނިޔެ މިވަރަކަށް ވުޖޫދަށް އެކަލޭގެފާނަށް ގޮތްތަކުގެ އަދަބު تَعْظِيْمُ
ކޮށް إحْتِرَام ކުރުމެވެ.

(٣) ހަމަކަށަވަރުން الله ގެ ރަސޫލާގެ ކައިރީގައި އެމީހުންގެ އަޑުތައް މަޑުކޮށްލާ މީހުން އެއީ تَقْوَى
ވެރިވުމަށް الله އެމީހުންގެ ހިތްތައް إمْتِحَانُ ކުރައްވާ މީހުންނެވެ. އެމީހުންނަށް ކަނޑައެޅިގެން ފާފަ ފުއްސެވުމާއި
އަދި ބޮޑުވަރުގެ ދަރުމައިން ހުށްޓެވެ.

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِن وَرَآءِ ٱلْحُجُرَٰتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُواْ حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ۚ وَٱللَّهُ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن جَآءَكُمْ فَاسِقُۢ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوٓاْ أَن تُصِيبُواْ قَوْمًۢا بِجَهَـٰلَةٍ فَتُصْبِحُواْ عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَـٰدِمِينَ ﴿٦﴾
وَٱعْلَمُوٓاْ أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ ٱللَّهِ ۚ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِى كَثِيرٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلَـٰكِنَّ ٱللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ ٱلْإِيمَـٰنَ وَزَيَّنَهُۥ فِى قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ
ٱلْكُفْرَ وَٱلْفُسُوقَ وَٱلْعِصْيَانَ ۚ أُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلرَّٰشِدُونَ ﴿٧﴾

މުފްރަދާތު

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُنَادُونَكَ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭގެފާނަށް ގޮވާލިސްބަޔަކުން مِن وَرَآءِ ٱلْحُجُرَٰتِ =
ކޮޓަރިތަކުގެ ފުރަގަހުން أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾ = އެމީހުންކުރެ ގިނަމީހުން ނުވިސްނައެވެ.
ބުއްދި ނުކުރައެވެ. وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُواْ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުން ކެތްތެރިވިނަމަ حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ
= ކަލޭގެފާނު އެމީހުންގެ ގާތަށް ނުކުމެވަޑައިގަންނަވަންދެން لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ = ހަމަކަށަވަރުން އެގޮތް
އެމީހުންނަށް ހެޔޮވާނެކަމެވެ. ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾ = الله ވީ ގިނަގިނައިން ފާފަ ފުއްސަވާ رَحْمَة
ލެއްވުން ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ = އޭ އީމާންވީ މީހުންނޭވެ! إِن
جَآءَكُمْ فَاسِقُۢ = ކަލޭމެންގެ ގާތަށް ފާސިޤުވެރިޔަކު އަތުވެގެންއައުމާ بِنَبَإٍ = ޚަބަރަކާއިގެން فَتَبَيَّنُوٓاْ =
ތެދު ދޮގު خَبَرُ އެއް ތަހުގީގު ސާފުކޮށް ބަލާށެވެ. أَن تُصِيبُواْ قَوْمًۢا = ބަޔަކަށް ގެއްލުންދިނުމުން (ނަ قَوَاعِدُ ނ)
އަނގާ ނުދެނެތިބެކަމުން ވެއްޖެއެވެ. بِجَهَـٰلَةٍ = ނޭގިމުގެ فَتُصْبِحُواْ = ފަހުން ކަލޭމެން ވެގެންދާނެތީއެވެ. عَلَىٰ
مَا فَعَلْتُمْ = ކަލޭމެން ކުރިކަންތަކުގެ މައްޗަށް نَـٰدِمِينَ ﴿٦﴾ = ހިތާމަކުރާ ބަޔަކު ކަމުގައި وَٱعْلَمُوٓاْ
= އަދި ކަލޭމެން ދަނެގަންނާށެވެ. أَنَّ فِيكُمْ = ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެންގެތެރޭގައި ވާކަން رَسُولَ ٱللَّهِ ۚ
= الله ގެ ރަސޫލާ لَوْ يُطِيعُكُمْ = އެކަލޭގެފާނު ކަލޭމެންނަށް ކިޔަމަންވެ ވަޑައިގެންފިނަމަ فِى كَثِيرٍ مِّنَ
ٱلْأَمْرِ = ގިނަކަންތައްތަކުގައި لَعَنِتُّمْ = ކަލޭމެންނަށް އުނދަގޫ ދިމާވާނެއެވެ. وَلَـٰكِنَّ ٱللَّهَ =
އަދިއެހެންނަމަވެސް الله تَعَالَى حَبَّبَ إِلَيْكُمُ = ކަލޭމެންނަށް ލޯބިވުމަށް ކުރުއްވައިފިއެވެ. ٱلْإِيمَـٰنَ
= އީމާންކަން وَزَيَّنَهُۥ فِى قُلُوبِكُمْ = އަދި ކަލޭމެންގެ ހިތްތަކުގައި އެކަލާނގެ އެކަން ޒީނަތްތެރިކޮށް
ދެއްވައިފިއެވެ. وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ = އަދި ކަލޭމެންނަށް ނުރުހެންވާކަމަށް އެކަލާނގެ ހަދުއްވައި ނުރުހެންވާގޮތަށެވެ. ٱلْكُفْرَ
وَٱلْفُسُوقَ وَٱلْعِصْيَانَ ۚ = ގުނާހުކަމާއި ފާސިޤުވެރިކަމާއި އަދި އުރެދުން أُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ = ކަނޑައެޅިގެން
އެމީހުން އެއީ ٱلرَّٰشِدُونَ ﴿٧﴾ = ތެދުމަގުގައިވާމީހުންނެވެ.

إِجْمَالِي މާނަ

(٤) އަދި ހަމަކަށަވަރުން ކޮޓަރިކޮޅުތަކުގެ ފުރަގަހުން ކަލޭގެފާނަށް ގޮވާލެއްވި މީހުން އެމީހުންކުރެ ގިނަމީހުން ނުވިސްނައެވެ. ބުއްދި ނުހުރެއެވެ.

* ދަންނައެވެ. މިއާޔަތުން މިދެއްކެވީ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وِسَلم ގެ ޙަޟްރަތުގައި އެކަލޭގެފާނުގެ އަރިހަށް ކަމަކުދިޔަ ބަދަވީ ކަންބޮޑުކުރިތާއިގައި ފުރުގައެވެ. އެމީހުންނަކީ بَنِي تشمِيْمُ ވަންނައިގެ ބަދަވީ ކަމުގައިވިއެވެ. އެމީހުން އައިސް އެކަލޭގެފާނުގެ އަނބިއަނބި ކޮޓަރިކޮޅުތަކުގެ ފުރަގަހުގައި ތިބެގެން އެކަލޭގެފާނަށް ނުކުމެވަޑައިގެންނެވުމަށްދެކުރިން يَا محمد يَا محمد މިހެންކިޔައި އެކަލޭ ގޮވާލާ ގޮތަށް ގޮވައިލިއެވެ. އެމީހުންނަކީ ކުރިމަތީގެ އަދަބު ކުޑަކަމުގައި رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وِسَلم ގެ ޙައްޤުގައި އަދަބު إحْتِرَام ކުޑަކުރުމުގެ ސަބަބުން اللهُ تَعَالَى ތެދުވެރި ނުގަންނަވައި އެކަމާމެދު ފުރިހަމަ އުއްމަތަށް ފާހަގަކޮށްދެއްވާ އެކަލޭގެފާނަށް އަދަބު تَعْظِيْمُ ކޮށް إحْتِرَام ކުރުމަށް އަންގަވާ ގެއެވެ.

(٥) ކަލޭގެފާނު އެމީހުންގެގާތަށް ނުކުމެވަޑައިގެންނެވުމަށް އެމީހުން ކެތްތެރިވިނަމަ ހަމަކަށަވަރުން އެކަމު އެމީހުންނަށް ހެޔޮވެގެންވިއެވެ. اللهُ އީ ގިނަގިނައިން ފާފަ ފުއްސަވާ رَحْمَة ލެއްވުން ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ.

(٦) ތިޔައީމާންވީމީހުންނޭވެ! ކަލޭމެންގެއަރިހަށް ފާސިޤުކަލަކު އަތުވެއްޖެއްޔާ ދެ ބަސް ނުވަތަ خَبَرُ އެއް ގެނައިސްފިނަމަ (ތެދު ދޮގު ބަލާށެވެ.) . އެއީ ބަޔަކުމީހުންނަށް (ނުދަންނާ ނޑ) ނުވަތަ ނުޤަވާعِدُ އަސަރާ ނުކުރުމަށްޓަކައެވެ. ދެން ފަހުން ކަލޭމެން ނުޤَوَاعِدُ ނޑ ނުވަތަ ބަޔަކުމީހުންނަށް އަނިޔާކޮށްފިނަމަ އެކުރިކަންތަކުގެމައްޗަށް ހިތާމަކުރާ ބަޔަކު ކަމުގައި ކަލޭމެންވާނެތީއެވެ.

ދަންނައެވެ. މިއާޔަތަކީ އާއިޝާ ބާވާތްވެއްޖެ ސަބަބެއް މުޅިއްސުރުން ބަޔާން ކުރައްވާފައިވާއެވެ. އެއީ الحَارِثُ بنُ ضِرَار ގެ ޙަބަރުކަމަކީ އުއްމަތުގެ ބޮޑެތި ގާތްކަމެއް ވެގެން رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وِسَلم ޒަކާތްހަވާލުކުރައްވައިގެން الوَلِيْد بْنُ عَقَبَة ފޮނުއްވިއެވެ. މިވަގުތު މަގުގެ ވަޅިފަސޭހަކަމަށް ގެއްލިގެން ބިރުވެރިކަމެއް ހިތަށް ވަދެގެން އަނބުރާއަވަހަށް رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وِسَلم އަށް ދަންނަވާ الحَارِثُ بنُ ضِرَار އާއި އެމީހުން ޒަކާތް ދޭން އިންކާރުކޮށް މަރަން އުޅުނު ކަމަށް ދެން رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وِسَلم ބަދަލު ޒަކާތްހޯދައިގެން ބޮޑުލިބިފު. އެއީ ބޮޑު ދޮގެއްކަމެއް ބަޔަކަށް ސާބިތުވެއްޖެއެވެ. އެކަމާއި ގުޅިގެން އާއިޝާ ބާވާތްވެއްޖެއެވެ. އުފެދުނަކަބެއްގައި އާއިޝާ ބާވާތްވެގެންވާ ވިޔަސް ޢާއްމުގެ ޙުކުم قِيَامَة އާއިޖެހުނުހާ އުއްމަތަށް قَرَارُ ވެ ހަމަޖެހިގެންވެއެވެ. (وَاللهُ أعلم). = فَتْحُ القَدِيْرِ=

(٧) އަދި ކަލޭމެން ދަންނާށެވެ. ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެންގެތެރޭގައި اللهُ ގެ ރަސޫލާ ވާކަން ކަލޭމެން ދަންނާށެވެ. ގިނަކަންތަކުގައި އެކަލޭގެފާނު ކަލޭމެންނަށް ކިޔަމަންވެ ވެދެއްގެންވިއްޔާ ކަލޭމެންނަށް ދަތިވާނެއެވެ. އަދިއެހެނަމަވެސް اللهُ تَعَالَى ކަލޭމެންނަށް އީމާންކަން ލޯބިވާ ކަމަކަށް ހައްދަވައިފިއެވެ. އަދި ކަލޭމެންގެ ހިތްތަކުގައި އެކަމާއެކަން ޒީނަތްތެރިކޮށް ދެއްވައިފިއެވެ. އަދި ކަލޭމެންނަށް ކާފަރުކަމާއި ފާސިޤުކަމާއި އަދި އުރެދުން ތެރިކަން އެކަމާގެ ނުރުހުން ނުގަންނަވައެވެ. ކަނޑައެޅިގެން އެމީހުން އެއީ ތެދުމަގުގައިވާމީހުންނެވެ.

فَضْلاً مِّنَ ٱللَّهِ وَنِعْمَةً ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾ وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱقْتَتَلُوا۟ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَهُمَا ۖ فَإِنۢ بَغَتْ إِحْدَىٰهُمَا عَلَى
ٱلْأُخْرَىٰ فَقَٰتِلُوا۟ ٱلَّتِى تَبْغِى حَتَّىٰ تَفِىٓءَ إِلَىٰٓ أَمْرِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن فَآءَتْ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَهُمَا بِٱلْعَدْلِ وَأَقْسِطُوٓا۟ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ
﴿٩﴾ إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

މުފްރަދާ

فَضْلاً مِّنَ ٱللَّهِ = الله ގެ حَضْرَةُ ންވާ فَضْلُ ވަންތަވެރިކަމުގެ ގޮތުންނެވެ. وَنِعْمَةً = އަދި ނިޢުމަތުގެ ގޮތުންނެވެ. وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾ = އަދި الله އީ ދަންނަވޮޑިގެންވާ އަދި حِكمة ވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ. وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ = އަދި މުއުމިނުންގެ ދެބައިގެއް ވަންޏާ ٱقْتَتَلُوا۟ = އެއްބަޔަކަ ހަނގުރާމަކުރަން ހަމަޖެއްސުމަށް ތަޅުމާ ކަމުގައި فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَهُمَا = ކަލޭމެން (ދެބައިމީ މުއުމިނުން) އެމީހުންގެ މެދުގައި صُلْحَ ކުރުވާށެވެ. ހަމަޖައްސާށެވެ. فَإِنۢ بَغَتْ إِحْدَىٰهُمَا = އެދެބައިމީހުންކުރެ އެއްބައި بَغَاوَة ކޮށް ހަމައިގެން ނުވެއްޖެ عَلَى ٱلْأُخْرَىٰ = އަނެއްބައިގެ މައްޗަށް فَقَٰتِلُوا۟ ٱلَّتِى تَبْغِى = ފަހެ ކަލޭމެން (إِصْلَاحُ ކުރުވުން) އެ بَغَاوَة ކޮށް ހަމައިގެ ބައިކާއި ހަނގުރާމަކުރާށެވެ. حَتَّىٰ تَفِىٓءَ = އެމީހުން ރުޖޫ ވާންދެން ހަމަގޮތަށް إِلَىٰٓ أَمْرِ ٱللَّهِ = الله تَعَالَى ގެ އަމުރުފުޅަށް (އެކަލާނގެ ދީނުގެ ޙުކުމަށް) ۚ فَإِن فَآءَتْ = ދެންފަހެ އެމީހުން رُجُوعَ ވެއްޖެއްޔާ فَأَصْلِحُوا۟ بَيْنَهُمَا = އެދެބައިމީހުންގެ މެދުގައި إِصْلَاحُ ކުރުވާށެވެ. / ހަމަޖައްސާށެވެ، بِٱلْعَدْلِ = ޢަދުލުވެރިކަމާއި وَأَقْسِطُوٓا۟ = އަދި ކަލޭމެން ކަންކަމުގައި ސީދާކަމާއި ޢަދުލުވެރިވާށެވެ. ۖ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ = ހަމަކަށަވަރުން الله تَعَالَى ލޯބިވާ ވޮޑިގެންނެވީއެވެ. ٱلْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾ = ޢަދުލުވެރިވާމީހުންނަށް إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ = ހަމަކަށަވަރުން މުއުމިނުންނީ إِخْوَةٌ = أَخُ ންނެވެ. (އެއްބަޔެ އެއްބަފާމީހުން ފަދައެވެ.) فَأَصْلِحُوا۟ = ފަހެ ކަލޭމެން إِصْلَاحُ ކުރާށެވެ. / ހަމަޖައްސާށެވެ، بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ = ކަލޭމެންގެ ދެ أَخُ ންގެ މެދުގައި ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ = އަދި ކަލޭމެން الله އަށް ބިރުވެތިވާށެވެ. لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾ = ކަލޭމެންނަށް رَحْمَة ލިބުމަށްޓަކައި

إِجْمَالِي މާނަ

(٨) الله ގެ حَضْرَةُ ން ވާ فَضْلُ ވަންތަވެރި ކަމާއި އަދި ނިޢުމަތެއްގެ ގޮތުންނެވެ. އަދި الله އީ ދެނެވޮޑިގެންވާ އަދި حِكمة ވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ.

(٩) އަދި މުއުމިނުންގެ ދެބައިގަޔެއް އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކާ ހަނގުރާމަކޮށް ތަޅާފޮޅާ ކަމުގައި ވަންޏާ ކަލޭމެން (ދެންތިބި މުއުމިނުން) އެދެމެދު صُلْحَ ކުރުވާށެވެ. ހަމަޔަގީނުންނެވެ. އަދި އެދެބައިމީހުންކުރެ އެއްބަޔަކު بَغَاوَة ކޮށް އަނެއްބަޔެއްގެ މައްޗަށް އަރައިގަނެފިއްޔާ ފަހެ ކަލޭމެން (إِصْلَاحُ ކުރުމަށްފަހު) އެމީހުން الله تَعَالى ގެ އަމުރުފުޅަށް (އެކަލާނގެ ޙުކުމް ފަރާތަށް) ރުޖޫޢަ ވެއްޖައުމަށްދާނދެން އެ بَغَاوَة ކޮށް އަރައިގަތް ބަޔަކާއި ކަލޭމެން ހަނގުރާމަކުރާށެވެ. ފަހެ ދެން އެމީހުން الله تَعَالى ގެ އަމުރުފުޅަށް (އެކަލާނގެ ޙުކުމް ފަރާތަށް) رُجُوعَ ވެއްޖެއްޔާ ދެންކަލޭމެން އެދެބައިމީހުންގެ މެދުގައި إِصْلَاحُ ކުރާށެވެ. / ހަމަޔަގީނުންނެވެ، އަދި ކަލޭމެން ކަންކުރުމުގައި ސީދާކަން އަދުލުވެރިވާށެވެ. ވިހެނީ ހަމަކަށަވަރުން އަދުލުވެރިވާމީހުންނަށް الله تَعَالى ލޯބިވެ ވޮޑިގެންނެވެއެވެ.

(١٠) ހަމަކަށަވަރުން މުއުމިނުންނަކީ أَخُ ންނެވެ. (އެއްބަޔޭ އެއްބަފާމީހުން ފަދަބައެކެވެ.) ފަހެ ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ ދެ أَخُ ންގެ ދެމެދު إِصْلَاحُ ކުރާށެވެ. / ހަމަޔަގީނުންނެވެ، އަދި ކަލޭމެން الله އަށް ބިރުވެތިވާށެވެ. އުޅި ކަލޭމެންނަށް رَحْمَة ލައްވައިދޭތޯއެވެ.

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُونُواْ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَآءٌ مِّن نِّسَآءٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ ۖ وَلَا تَلْمِزُوٓاْ
أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُواْ بِٱلْأَلْقَـٰبِ ۖ بِئْسَ ٱلِاسْمُ ٱلْفُسُوقُ بَعْدَ ٱلْإِيمَـٰنِ ۚ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿١١﴾ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ
ٱجْتَنِبُواْ كَثِيرًا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ ٱلظَّنِّ إِثْمٌ ۖ وَلَا تَجَسَّسُواْ وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا ۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ
أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

ލަފުޒީ

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ = އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ! لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ = އެއްބަޔަކު މަލާމާތް
ނުކުރާށެވެ! مِّن قَوْمٍ = އަނެއްބަޔަކާއި عَسَىٰٓ أَن يَكُونُواْ = އެމީހުން (އެބައި މަލާމާތްކިޔާމީހުން)
ވެދާނެއެވެ. خَيْرًا مِّنْهُمْ = އެމީހުންނަށްވުރެ (އެބައި މަލާމާތްކުރާމީހުންނަށްވުރެ) ހެޔޮބަޔަކު ކަމުގައި وَلَا
نِسَآءٌ = އަދި އަންހެނުންވެސް (މަލާމާތް ނުކުރާށެވެ!) مِّن نِّسَآءٍ = އަންހެނުންނާއި عَسَىٰٓ أَن يَكُنَّ
= އެކަނބަލުންވެދާނެއެވެ. (އެބައި މަލާމާތްކިޔާމީހުން ވެދާނެއެވެ. خَيْرًا مِّنْهُنَّ = އެކަނބަލުންނަށްވުރެ
ހެޔޮބަޔަކުކަމުގައި (އެބައި މަލާމާތްކުރާމީހުންނަށްވުރެ ހެޔޮބަޔަކުކަމުގައި) وَلَا تَلْمِزُوٓاْ أَنفُسَكُمْ = އަދި ކަލޭމެން އެއްބަޔަކު
އަނެއްބަޔަކަށް عَيْبُ ނުކިޔާށެވެ! وَلَا تَنَابَزُواْ بِٱلْأَلْقَـٰبِ = އަދި ކަލޭމެން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް ހުތުރު
ލަގަބު ނުކިޔާށެވެ! ހުތުރު ނަމަކުން ނުކިޔާށެވެ! بِئْسَ ٱلِاسْمُ ٱلْفُسُوقُ = فَاسِقُ ނުބައި ނަންކިޔުން
ނުބައިވެގެންވެއެވެ. بَعْدَ ٱلْإِيمَـٰنِ = އީމާންކަމަށްފަހު وَمَن لَّمْ يَتُبْ = އަދި ތައުބާ ނުވެއްޖެބަޔަކު
ދަންނައެވެ. فَأُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ = ފަހެ ކަނޑައެޅިގެން އެމީހުން އެއީ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿١١﴾ = އަނިޔާވެރިންނެވެ.
يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ = އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ! ٱجْتَنِبُواْ = ކަލޭމެން ދުރުވެގަންނާށެވެ! كَثِيرًا
مِّنَ ٱلظَّنِّ = ގިނަހިތުހުރުންތަކުން إِنَّ بَعْضَ ٱلظَّنِّ = ހަމަކަށަވަރުން ބައެއްހިޔި إِثْمٌ =
ފާފައެވެ. وَلَا تَجَسَّسُواْ = އަދި ކަލޭމެން ޖާސޫސް ނުކުރާށެވެ! وَلَا يَغْتَب = އަދި غِيْبَ ނުކިޔާށެވެ!
(މިހާރުވެސް އޭނާ ނުރުހޭގޮތަށް ނުބައިކޮށް ނުކިޔާށެވެ) بَّعْضُكُم بَعْضًا = ކަލޭމެން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް
أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ = ކަލޭމެންކުރެ އެކަކުވެސް ލޯބިވާކަމުގައިވޭތޯ؟ أَن يَأْكُلَ = ކެއުމަށް لَحْمَ أَخِيهِ
= އޭނާގެ އަޚާގެމަސް مَيْتًا = މަރުވެފައިވާހާލަތުގައި / މަރުވެފައިވާ މަސް فَكَرِهْتُمُوهُ = ފަހެ ކަލޭމެން

އެކަމަކު ނުރުހޭނެއެވެ. وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ = އަދި ކަލޭމެން الله އަށް ބިރުވެތިވާށެވެ!. إِنَّ ٱللَّهَ = ހަމަކަށަވަރުން الله تَعَالَى އީ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾ = ގިނަގިނައިން ތައުބާގަބޫލުކުރައްވާ رَحْمَة ލެއްވުން ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ.

إِجْمَالِي މާނަ

(١١) އޭ އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ! ކަލޭމެން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް މަލާމާތް ނުކުރާށެވެ. އެފިރިހެން (އެބަހީ މަލާމާތްލިބޭފިރިހެން) އަނެއް ފިރިހެނުންނަށްވުރެ (އެބަހީ މަލާމާތްކުރާފިރިހެނުންނަށްވުރެ) ހެޔޮބަޔަކު ކަމުގައި ވެދާނެއެވެ. އަދި އަންހެނުންވެސް އަންހެނުންނާއި (މަލާމާތް ނުކުރާށެވެ.) އެކަކަށްވުރެ ހެޔޮވެދާނެއެވެ. (އެބަހީ މަލާމާތް ލިބޭފިރިހެން) މަލާމާތްކުރާ އަންހެނުންނަށްވުރެ (އެބަހީ މަލާމާތްކުރާ އަންހެނުންނަށްވުރެ) ހެޔޮބަޔަކު ކަމުގައި ވެދާނެއެވެ. އަދި ކަލޭމެން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް عَيْبُ ނުކިޔާށެވެ. އަދި ކަލޭމެން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް ހުތުރު ނަމުން ނުކިޔާށެވެ. ހުތުރު ވަނަން ނުކިޔާށެވެ. އެއީ ފާސިދު ކަމެކެވެ. އީމާންކަމަށްފަހު فَاسِقُ ނަމަކީ ނުބައި ނަންކިޔުން ނުބައިވެގެންވެއެވެ. އަދި ތައުބާ ނުވެއްޖެބަޔަކު ދެންނަމަ ފަހެ ކަނޑައެޅިގެން އެމީހުން އެއީ އަނިޔާވެރިންނެވެ.

(١٢) އޭ އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ! ގިނަގިނަ ހިތަދުމުން ކަލޭމެން ދުރުވެގަންނާށެވެ.! ހަމަކަށަވަރުން ބައެއް އެއީ ފާފައެކެވެ. އަދި ކަލޭމެން ޖާސޫސު ނުކުރާށެވެ.! އަދި ކަލޭމެން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް غِيْبَ ނުކިޔާށެވެ.! (މިސާލަކަށް އޭނާ ނުރުހޭވާހަކަ) ނުދައްކާށެވެ.! ކަލޭމެންކުރެ އެކަކުވެސް ތިމާގެ އަޚާގެ މަސް އޭނާ މަރުވެފައިވާ ހާލަތުގައި / މަރުވެފައިވާ ހާލު ކާލުމަށް ލޯބިކުރާނެއެވެ؟ ފަހެ ކަލޭމެން އެކަމަށް ނުރުހޭނެއެވެ. (މިއާ ނުބައިވީ އޭނާ ނުރުހޭ ވާހަކަ ދެއްކުމަކީ އެއީ މަރުވެފައިވާ ހާލަތުގައި އޭނާގެ މަސް ކެއުމާ އެއްފަދައެވެ.) އަދި ކަލޭމެން الله އަށް ބިރުވެތިވާށެވެ.! ހަމަކަށަވަރުން الله تَعَالَى އީ ގިނަގިނައިން ތައުބާގަބޫލުކުރައްވާ رَحْمَة ލެއްވުން ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ.

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَـٰكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَـٰكُمْ شُعُوبًا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓا۟ ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ ٱللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ
﴿١٣﴾ ۞ قَالَتِ ٱلْأَعْرَابُ ءَامَنَّا ۖ قُل لَّمْ تُؤْمِنُوا۟ وَلَـٰكِن قُولُوٓا۟ أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ ٱلْإِيمَـٰنُ فِى قُلُوبِكُمْ ۖ وَإِن تُطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ لَا
يَلِتْكُم مِّنْ أَعْمَـٰلِكُمْ شَيْـًٔا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا۟ وَجَـٰهَدُوا۟
بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّـٰدِقُونَ ﴿١٥﴾

މާނަ

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ = އޭމީސްތަކުންނޭވެ. إِنَّا خَلَقْنَـٰكُم = ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންނަވަންތަކަލާނގެ ކަލޭމެން
ހެއްދެވީމެވެ. مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ = ފިރިހެނަކާއި އަންހެނަކުގެ ތެރެއިން (آدَم عَلَيهِ السَّلاَم އާއި سِتُّنا
حَوَّى ގެފާނުންގެ ދަރިކޮޅުން وَجَعَلْنَـٰكُمْ = އަދި ތިމަންނަވަންތަކަލާނގެ ކަލޭމެން ލެއްވީމެވެ. شُعُوبًا
وَقَبَآئِلَ = جَمَاعَة جَمَاعَة އަކާއި قِبِيْلَة قِبِيْلَة އަކަށް لِتَعَارَفُوٓا۟ = އެއީ ކަލޭމެން (އެކަކުއަނެކަކު
ދެނެގަތުމަށްޓަކައެވެ.إِنَّ أَكْرَمَكُمْ = ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެންކުރެ އެންމެ މާތްވަނީ عِندَ ٱللَّهِ =
الله ގެ حَضْرَة ގައި أَتْقَىٰكُمْ = ކަލޭމެންކުރެ އެންމެ تَقْوَى ވެރިވާމީހާއެވެ. إِنَّ ٱللَّهَ = ހަމަކަށަވަރުން
الله އީ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾ = ދެނެވޮޑިގެންވާ خَبر ލިބިވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. ۞ قَالَتِ ٱلْأَعْرَابُ = އަދި
أعْرَابِي ންގެމީހުން ބުނެއެވެ. ءَامَنَّا = އަހުރެމެން އީމާން ވެއްޖައީމުއެވެ. قُل = (ތިބާ رَسُولُ الله އެވެ.!)
ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ. لَّمْ تُؤْمِنُوا۟ = ކަލޭމެން އީމާނެއް ނުވެއެވެ. وَلَـٰكِن قُولُوٓا۟ =
އަދިއެހެންނަމަވެސް ކަލޭމެން ބުނާށެވެ.! أَسْلَمْنَا = އަހުރެމެން އިސްލާމްވެ ވެއްޖައީމުއެވެ. وَلَمَّا يَدْخُلِ
ٱلْإِيمَـٰنُ = އަދި މިހާތަނަށް އީމާނެއް ނުވަދެއެވެ. فِى قُلُوبِكُمْ = ކަލޭމެންގެ ހިތްތަކަށް وَإِن
تُطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ = އަދި ކަލޭމެން الله އާއި އެކަލާނގެ رسول ާއަށް ކިޔަމަންތެރިވެއްޖެއްޔާ لَا يَلِتْكُم
= ކަލޭމެންނަށް އުނިނުކުރައްވާނެއެވެ. مِّنْ أَعْمَـٰلِكُمْ شَيْـًٔا = ކަލޭމެންގެ ޢަމަލުތަކުން އެއްވެސް
އެއްޗެއް إِنَّ ٱللَّهَ = ހަމަކަށަވަރުން الله އީ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ = ގިނަގިނައިން ފާފަ ފުއްސަވާ رَحْمَة
ލެއްވުން ވަޑައިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ = މުއުމިނުންނަކީ ހަމައެކަނި ކަލޭމެން ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ = الله އާއި އެކަލާނގެ رسول ާއަށް އީމާންވީ މީހުންނެވެ. ۞ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا۟ =

ދެންއެމީހުން ޝައްކު ނުކުރާ = وَجَٰهَدُواْ = ދެން އަދި އެމީހުން ޖިހާދުކޮށް ❁ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ =
އެމީހުންގެ މުދަލާއި އެމީހުންގެ ނަފްސުތަކުން ❁ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ = الله ގެމަގުގައި ❁ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ =
ކަނޑައެޅިގެން އެމީހުންނީ ❁ ٱلصَّٰدِقُونَ ﴿١٥﴾ = ތެދުވެރިންނެވެ.

إِجْمَالِي މާނަ

(١٣) އޭމީސްތަކުންނޭވެ! ހަމަކަށަވަރުން ފިރިހެނަކާއި އަންހެނަކުގެ ފަރާތުން (آدَم عَلَيهِ السَّلاَم) އާއި سِتُّنَا حَوَّى ގެފާނުންގެ ދަރިކޮށްދީގެން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުން ހެއްދެވީމެވެ. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުން جَمَاعَة جَمَاعَة އަދި قِبِيلَة قِبِيلَة އަށް ބެހުއްވީމެވެ. އެއީ ތިޔަބައިމީހުން (އެކަކުއަނެކަކު) ދެނެގަތުމަށް ޓަކައެވެ. ހަމަކަށަވަރުން ތިޔަބައިމީހުންކުރެ الله ގެ حَضْرَةُ ގައި އެންމެ މާތްވަނީ ތިޔަބައިމީހުންކުރެ އެންމެ تَقْوَى ވެރިޔާއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން الله އީ ދެނެވޮޑިގެންވާ خبر ލިބިއްވާ ކަލާނގެއެވެ.

(١٤) އަދި أعْرَابِي ންގެމީހުން ބުނެއެވެ. އަހުރެމެން އީމާން ވެއްޖައީމެވެ. (އޭ رَسُولُ الله އެވެ.!) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ.! އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ހިތްތަކަށް އީމާންއެއް ނުވެއެވެ. އަދިއަހުރެމެންވެސް އަހުރެމެން އިސްލާމް ވެއްޖައީމެވެ. މިހެން ތިޔަބައިމީހުން ބުނާށެވެ. އަދި މިހާތަނަށް ތިޔަބައިމީހުންގެ ހިތްތަކަށް އީމާންކަން ނުވަދެއެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުން الله އާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް ކިޔަމަންތެރިވެއްޖެއްޔާ ތިޔަބައިމީހުންގެ އަމަލުގެ ދަރުމައިން އެއްވެސް އެއްޗެއް ތިޔަބައިމީހުންނަށް އުނިނުކުރައްވާނެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން الله އީ ގިނަގިނައިން ފާފަ ފުއްސަވާ رَحْمَة ލެއްވުން ބޮޑުވެގެންވާ ކަލާނގެއެވެ.

(١٥) މުއުމިނުންނަކީވީ ވާކަން ކަށަވަރީ އެމީހުން الله އާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް އީމާންވީމީހުންނެވެ. ދެންއެމީހުން ޝައްކު ނުކުރާ މީހުންނެވެ. ދެން އަދި އެމީހުންގެ މުދަލާއި އެމީހުންގެ ނަފްސުތަކުން الله ގެމަގުގައި އެމީހުން ޖިހާދުކުރި މީހުންނެވެ. ކަނޑައެޅިގެން އެމީހުންނީ ތެދުވެރިންނެވެ.

قُلْ أَتُعَلِّمُونَ ٱللَّهَ بِدِينِكُمْ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۚ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾ يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا۟ ۖ
قُل لَّا تَمُنُّوا۟ عَلَىَّ إِسْلَٰمَكُم ۖ بَلِ ٱللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَىٰكُمْ لِلْإِيمَٰنِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿١٧﴾ إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلْأَرْضِ ۚ وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

ތަރުޖަމާ

قُل = (އޭ رَسُول الله އެވެ!.) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ!. ✵ أَتُعَلِّمُونَ ٱللَّهَ = ކަލޭމެން الله އަށް އުގަންނައިދެނީ
ހެއްޔެވެ؟ ✵ بِدِينِكُمْ = ކަލޭމެންގެ ދީން ✵ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ = އަދި الله ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. ✵ مَا فِى
ٱلسَّمَٰوَٰتِ = އުޑުތަކުގައި ވާހާތަކެއްޗާއި ✵ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۚ = އަދި ބިމުގައި ވާހާ ތަކެއްޗެއް ✵ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ
عَلِيمٌ ﴿١٦﴾ = އަދި الله ހުރިހާއެއްޗެއް ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. ✵ يَمُنُّونَ عَلَيْكَ = (އޭ رَسُولُ الله އެވެ!) އެމީހުން
ކަލޭގެފާނަށް ކޮށްދިން ހެޔޮކަމެއްކަމުގައި އެމީހުން ދައްކާހުއްޓެވެ؟ ✵ أَنْ أَسْلَمُوا۟ = އެމީހުން އިސްލާމުވުން ✵ قُل ۖ
= (އޭ رَسُولُ الله އެވެ!.) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ. ✵ لَّا تَمُنُّوا۟ عَلَىَّ = ކަލޭމެން ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ކޮށްދިން
ހެޔޮކަމެއްކަމުގައި ނުދައްކާށެވެ. ✵ إِسْلَٰمَكُم ۖ = ކަލޭމެންގެ އިސްލާމުވުން ✵ بَلِ = އަދިކީއްހެއްޔެވެ؟ ✵ ٱللَّهُ يَمُنُّ
عَلَيْكُمْ = الله ކަލޭމެންގެމައްޗަށް ހެޔޮކަމެއްކޮށްދެއްވީ ތިމަންކަލޭގެފާނު އެވެ. ✵ أَنْ هَدَىٰكُمْ = އެކަލާނގެ
ކަލޭމެންނަށް ތެދުމަގު ދެއްކެވުން ✵ لِلْإِيمَٰنِ = އީމާންކަމަށް ✵ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿١٧﴾ =
ކަލޭމެންނަކީ ތެދުވެރިން ކަމުގައިވަންޏާ ✵ إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ = ހަމަކަށަވަރުން الله ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. ✵ غَيْبَ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ = އުޑުތަކާއި ބިމުގައިވާ غَيْب (ނުފެންނަކަންތައް) ✵ وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ = އަދި الله
ބައްލަވާވޮޑިގެންވެއެވެ. ✵ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾ = ކަލޭމެން ކުރާ ކަންތައްތަކަށް ✵

إجْمَالِي މާނަ

(١٦) (އޭ رَسُولُ الله އެވެ!.) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ!. ކަލޭމެން الله އަށް ކަލޭމެންގެ ދީން އުގަންނައިދެނީ ހެއްޔެވެ؟ އަދި އުޑުތަކާއި އަދި ބިމުގައި ވާހާ ތަކެތި الله ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ.އަދި الله ހުރިހާއެއްޗަކާ ދަންނަވޮޑިގެންވެއެވެ.

(١٧) (އޭ رَسُولُ الله އެވެ.!) އެމީހުން އިސްލާމްވުން އެއީ އެމީހުން ކަލޭގެފާނަށް ކޮށްދިން ހެޔޮކަމެއްކަމުގައި އެމީހުން ދެކެނީހެއްޔެވެ؟ (އޭ رَسُولُ الله އެވެ!.) ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ. ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ އިސްލާމްވުން އެއީ ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ކޮށްދިން ހެޔޮކަމެއްކަމުގައި ކަލޭމެން ނުދެކޭށެވެ. އަދިބާއްހެއްޔެވެ؟ الله ކަލޭމެންނަށް އީމާންކަމަށް ތެދުމަގު ދެއްކެވުން އެއީ އެކަލާނގެ ކަލޭމެންގެމައްޗަށް ދަރުމަވަންތަކަމެއް ވާޖިބެއްނުވުމެވެ.(އެއީ އެކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް ކޮށްދެއްވި ހެޔޮކަމެކެވެ.) ކަލޭމެންނަކީ ތެދުވެރިން ކަމުގައިވަންޏާ (ކަލޭމެން އެގޮތް ޤަބޫލުކުރާށެވެ.)

(١٨) ހަމަކަށަވަރުން އުޑުތަކާއި ބިމުގައިވާ غيب (ނުފެންނަހައިކަމެއް) الله ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. އަދި ކަލޭމެން ކުރާކަންތައްތަކަށް الله ބައްލަވާވޮޑިގެންވެއެވެ.